

sakının.Çünkü zannın bir kısmı günahtarır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin giybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tıksındınız! Allah’a karşı gelmekten sakının.Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir” (Hucurât, 49/12) buyurulmaktadır.. Ayette açikça belirtildiği gibi, bir Müslüman diğer Müslüman kardeşleri hakkında iyi niyet (hüsnü zan) beslemelidir. Zira bu dinimizin gereğidir. Ayrıca fitnenin def’i böyle bir tutumu gerekli kılmaktadır. Birbirimiz hakkında iyi düşünmeli ve birbirimize müminler olarak güvenmeliyiz. Bir kişi hakkında iyi düşünmek ve ona güvenmek, onunla ilgili gerekli tedbirlerin alınmasına engel de teşkil etmemelidir. Bu, her kes için geçerli ve hatta gerekli bir kuraldır. İman sahibi olusundan dolayı Müslüman kardeşimize güvendiğimiz ve hakkında kötü düşünmediğimiz gibi, nefis sahibi olduğumuzdan dolayı da hiç birimizin kötü bir davranış sergilemeyeceğimiz ihtimal dışı değildir. Bir insan hakkında hüsnü zanda bulunmakla birlikte, ona karşı tedbirli olmak ve ona tam güvenmemek birbirine zıt hususlar gibi görülmemelidir. Çünkü evham ve asılısız şüphelere yol açmamak için gerekli tedbire başvurmak daha uygundur. Zira bu tedbir, hem insanı suizandan korur hem de bu yolla günaha girmesini önlemiş olur. ثنا عبد الله ابن عمرو قال : رأيت رسول الله يطوف بالكعبة ويقول< ماأطيبك وأطيب رواك. ما أعظمك واعظم حرمتك واللذى Müslüman’ın, diğer Müslüman kardeşi hakkında düşüncesinin ve özellikle hüsnü zannını ortaya koyması açisinden şu hadis dikkat çekicidir: رايت رسول الله يطوف بالكعبة و يقول ما اطيبك ويحك ما اعظمك واعظمرمتك! والذى نفس محمد بيده لحرمة المؤمن اعظم عند الله حرمةمنك ماله ودمه وان نظن به الا خيرا “Ben Hz. Peygamberin Kâbe’yi tavaf ettiğini ve (tavaf esnasında) şöyle

söylediğini gümrdü: " (Ey Kâfir!) Sen ne zelsin ve senin kokun ne zeldir. Senin azametine ve senin kutsallığının azametine hayranım. Muhammed'in canı (kudret) elinde olan (Allah) a yemin ederim ki, minin hâremi Allah katında senin hâreminden şâhesiz daha bâyâktır. Mâminin malı, kanı ve hakkında hâsnâzâ zanda bulunma kutsallığı (seninkinden istenildiğinden)."^[4] Bu hadis-i şerifte Hz. Peygamber, bir Mâminin man hakkında hâsnâzâ zanda bulunmanın nemini, onun can ve malının nemiyle birlikte zikretmektedir. Zira bir insanın iyi veya kötü; olarak bilinmesi zellikle onun şeref ve haysiyetini ilgilendirmekte olup yerine gümre re en az mal ve can kadar nem arz etmektedir. Suizan ise, tâm huzursuzluk ve dâşmanlıkların kaynağı olan fitne-fesada sebep teşkil ettiğinden, o derece zararlı olup dinen yasaklanmıştır. Bu sebeple Hz. Peygamber diğer bir hadis-i şeriflerinde;

 #1575;#1610;#1575;#1603;#1605; #1608;#1575;#1604;#1592;#1606; #1601;#1575;#1606; #1575;#1604;#1592;#1606; #1571;#1603;#1584;#1576; #1575;#1604;#1581;#1583;#1610;#1579; " (Kötü;) zandan sakın, çnâzâ (kötü;) sâzlerin en yalanıdır...; buyurmaktadır.

 Burada da Hz. Peygamber (s.a.s.), Zann (suzanni)’i, en sevmediği ve hatta nefret ettiği hasletlerden olan yalancılıkla ilişkilendirmektedir. Bu da, suizanın Mâminin manları için ne derece tehlikeli bir tuzak olduğunu açik bir deliidir. Hadisin devamında Hz. Peygamber (s.a.v.) zanna ilave olarak Mâminin manları şu konularda uyarmaktadır: "...#1608;#1604;#1575; #1578;#1580;#1587;#1587;#1608;#1575;, #1608;#1604;#1575; #1578;#1581;#1587;#1587;#1608;#1575;, #1608;#1604;#1575; #1578;#1606;#1575;#1601;#1587;#1608;#1575;, #1608;#1604;#1575; #1578;#1581;#1575;#1587;#1583;#1608;#1575;, #1608;#1604;#1575; #1578;#1576;#1575;#1594;#1590;#1608;#1575;, #1608;#1604;#1575; #1578;#1583;#1575;#1576;#1585;#1608;#1575;, #1608;#1603;#1608;#1606;#1608;#1575; #1593;#1576;#1575;#1583; #1575;#1604;#1604;#1607; #1575;#1582;#1608;#1606;#1575; #1603;#1605;#1575; #1575;#1605;#1603;#1585;#1603;#1605; #1575;#1604;#1604;#1607; #1578;#1593;#1575;#1604;#1610; #1571;#1604;#1605;#1587;#1604;#1605; #1571;#1582;#1608; #1571;#1604;#1605;#1587;#1604;#1605;, #1604;#1575;#1610;#1592;#1604;#1605;#1607;, #1608;#1604;#1575; #1610;#1582;#1584; #1604;#1607;, #1608;#1604;#1575; #1610;#1581;#1587;#1581;#1587;#1576; #1575;#1605;#1585;#1609;#1569; #1605;#1606; #1575;#1604;#1588;#1585; #1571;#1606; #1610;#1581;#1602;#1585; #1571;#1582;#1575;#1607; #1575;#1604;#1605;#1587;#1604;#1605;. #1603;#1604; #1575;#1604;#1605;#1587;#1604;#1605; #1593;#1604;#1610; #1575;#1604;#1605;#1587;#1604;#1605; #1581;#1585;#1575;#1605;, #1605;#1575; #1604;#1607; #1608;#1583;#1605;#1607; #1608;#1593;#1585;#1590;#1607;. #1575;#1606; #1575;#1604;#1604;#1607; #1604;#1575; #1610;#1606;#1592;#1585; #1575;#1604;#1610; #1589;#1608;#1585;#1603;#1605; #1608;#1571;#1580;#1587;#1575;#1583;#1603;#1605;,

ولكن ينظر الي
قلوبكم وأعما
لكم التقوى
ههنا; ويشير
الي صدره ألا
لا يبع بعضكم
علي بيع بعض;
وكونوا عباد
الله اخوانا;
ولا يحل لمسلم
أن يهجر أخاه
فوق ثلاث" “(Ey Müslümanlar!)
Başkalarının gizli hallerini araştırmayın. koklamayıñ, (haksız yere) rekâbet etmeyin,
birbirinize haset etmeyin, birbirinize kin tutmayan, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey
Allah’ın kulları! Allah’ın emrettiği şekilde kardeş olun. Müslüman
Müslüman’ın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu mahrum bırakmaz, onu tahlir
etmez. Kişiye şer olarak Müslüman kardeşini tahlir etmesi
yeterlidir. Müslüman’ın her şeyi; malı ,kanı ve ırzı diğer
Müslüman’a haramdır veya(Her Müslüman’ın malı, kanı ve
ırzı diğer Müslüman’a haramdır.) Allah sizin suretlerinize ve kalıplarınıza
bakmaz,fakat kalplerinize ve amellerinize bakar.Takva şuradadır. Hz.Peygamber (s.a.v.) eliyle
göğsünü işaret etti (bazı rivayetlerde üç kere). “Sakın ha!
Birbirinizin satışı üzerine satış yapmayın.Ey Allah’ın kulları kardeş olun.Bir
Müslüman’ın kardeşine, üç günden fazla küsmesi helal
olmaz.”[5] Hz Peygamber (s.a.v.)’in burada özelliğle
Müslüman’ın ırzı, namusu ve kalbinde mevcut olan duyu ve
düşüncenin önemi ile ilgili yapmış olduğu uyarı, fitne-fesadın iki önemli
kaynağı olan suizan ve giybet (diğer adıyla dedikodu)’i kapsamaktadır. Zira
genellikle insanlar önce kalplerinde birbiri hakkında suizanda bulunur, daha sonra da bunun
dedikodusunu yaparak arkadan çekişirirler, böylece dinimizde
çirkin bir davranış olarak nitelendirilen giybeti işlemiş olurlar. Giybetin
tanımını Hz.Peygamber gayet özlü bir şekilde yapmıştır. قال
رسول الله
 أتدرون ما
الغيبة؟
قالوا; الله
ورسوله
أعلم قال; ذكر
أحدكم أخاه
بما يكره. فقال
رجل; أرأيت ان
كان في أخي ما
أقول ؟ قال; ان
كات فيه ما
تقول ,فقد
اغتبته. وان لم
يكن فيه ما
تقول فقد بهته

Gıybet nedir bilir misiniz? diye sordu Resûlullah. Ashap: Allah ve Resûlullah; daha iyi bilir, dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.) “Birinizin kardeşini onun hoşlanmadığı bir vasıf ile tavsif etmesidir.”diye tarif etti. Kardeşimde dediğim vasıf varsa ne buyurursunuz? denilmesi üzerine Resulullah (s.a.v.) “Eğer dediğin sıfat kardeşinde varsa işte o zaman gıybet olur. Yoksa, ona bühtan ve iftira etmiş olursun.” [6] buyurdu. Bu hadiste de geccedil;tiği gibi, halk arasında gıybetin bazen yanlış anlaşıldığı ve gerccedil;ek olan olayları dile getirmenin gıybet sayılmayacağı üncesinin hakim olduğu görülmektedir. İşte Hz.Peygamber (s.a.v.)’in bu hadis-i şerifi, gıybetin ne olduğunu accedil;ikça ortaya koyduğundan böyle bir yanlış anlaşılmaya mahal bırakmamaktadır. Hz.Peygamber bir başka hadisinde gıybet yoluyla fitne çikaran insanları bir bakıma azarlamakta ve bunun Cenab-ı Hak tarafından dünyada iken dahi karşılıksız bırakılmayacağını ifade etmektedir: يامعشر من آمنبلسانه ولميدخل الأيمانقلبهلاتغتابواالراتهم فانهملالبهورالهعله عوراتهم فانهمنابععورتهورتهورتهفي بيته> “Ey dilleriyle iman edip fakat kalbine iman girmemiş olan topluluk! Müslümanların gıybetini yapmayınız, onların mahremlerinin (ırz ve namuslarının) peşine düşüp kusurlarını ortaya çalışmayınız.Muhakkak bilin kim ki, Müslümanların kusurlarını araştırıp ortaya çikarmaya çalışrsa (fitne fesat çikarırsa), Allah da onun kusurlarını ortaya çikarmaya çalışır. Kim ki, Allah onun kusurlarını ortaya çikarmaya çalışrsa onu, evinin içerisinde dahi rezil eder.”[7] Nitekim gıybet ve dedikodu fitnesinden korunmak için Kur’an-ı Kerim bizleri şu şekilde uyarmaktadır: َياأَيُّهَاالََّذِينَآمََنُوالَاَكُمْجَاََكُمْفَاسِقٌبِنَبَإٍفَتَبَيَّنُواأَنْتُصِيبُواقَوْمًابِجَهَالَةٍفَتُصْبِحُواعَلَىمَافَعَلْتُمْنَادِمِينَ “Ey

iman edenler! Eğer sıkın biri size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kederinizde sona erdirir. Cenab-ı Hak burada da, insanların manları her an fitne tehlikesine karşı uyanık olmaya teşvik etmektedir. Zira fitneyi ikarmanın en kolay yollarından biri de, yalan haber yaymak, insanların kusurunu araştırmak ve söz taşımaktır. Onun in Mührüm;sluum;man bir kimse, kendisine getirilen her haberi doğru kabul edip peşine dümüm;şmeyecektir. Her zaman, kendisine ulaşırılan bilgilerin aslinin olup olmadığını araştıracak ve dedikoducuların, fitnecilerin tuzağına dümüm;şmeyecektir. Zaten Hz. Peygamber de, bir ok hadisinde olduğu gibi Mührüm;sluum;manları, dillerini kullanmama konusunda da şu şekilde uyarmaktadır:

مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ
الآخِرِ
فَلْيَقُلْ
خَيْرًا أَوْ
لِيَسْكُتْ
” Kim Allah'a ve Hurem gümüm;nüm;ne inanıyorsa, hayır söylesin veya sussun (faydasız veya zararlı söylemesin).

Diğer bir hadiste de Hz. peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

الْمُسْلِمُ
مَنْ سَلِمَ
الْمُسْلِمُونَ مِنْ
لِسَانِهِ
وَيَدِهِ
وَالْمُؤْمِنُ مَنْ
أَمِنَهُ
النَّاسُ
عَلَى
دِمَائِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ
لِمَنْ

” (Kamil) Mührüm;sluum;man, diğer Mührüm;sluum;man kardeşlerinin elinden ve dilinden zarar gümüm;rmediği kişidir. Mührüm;sluum;min de insanların canları ve malları konusunda kendisine gümüm;vendiği kişidir.

” Mührüm;sluum;man, emin, gümüm;venilir kimsedir. Ondan hiceb; kimseye zarar gelmez, gelmemelidir. Kullanın, başkasının kusurunu, eksigini gümüm;rmezden gelmeli, ayıbını ouml;rtmelidir. Mührüm;sluum;man her ne olursa olsun fitneye teşvik etmektedir. Hz. Peygamber dilin, fitne ve kederi kte ne kadar etkili bir araç olduğunu ve dili iyiye kullanmanın ne kadar ouml;nemli ve gümüm;zel sonuçlara vesile olduğunu bir hadis-i şerifinde şu şekilde ifade etmektedir:

أَنَّ
سُفْيَانَ

بْنَ عَبْدِ
اللَّهِ
الثَّقَفِىَّ
قَالَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ
اللَّهِ
حَدِّثْنِى
بِأَمْرٍ
أَعْتَصِمُ
بِهِ. قَالَ «
قُلْ رَبِّىَ
اللَّهُ
ثُمَّ
اسْتَقِمْ »;
قُلْتُ يَا
رَسُولَ
اللَّهِ مَا
أَكْثَرُ مَا
تَخَافُ
عَلَىَّ
فَأَخَذَ
رَسُولُ
اللَّهِ -صلى
الله عليه
وسلم-
بِلِسَانِ
نَفْسِهِ
ثُمَّ قَالَ «
هَذَ&#raquo;ا “Süfyan bin Abdillah es-Sakafi
(r.a)’dan; şöyle demiştir: Ben; Ey allah’ın Resulü! Sıkıca sarılacağım bir
şeyi bana anlat (tavsiye buyur), dedim. O da;“Rabbim Allah’tır” de ve
dosdoğru ol.” buyurdu. Ben de : Yâ Resulallah! Benim hakkımda en çok
korktuğun şey nedir? diye sordum. Bunun üzerine Resulûllah (s.a.s.) kendi dilini tuttu.
Sonra: “İşte bu” buyurdu.”[10] Yalan&nbs; Fitneyi körükleyen en
önemli fiil ve davranışlardan biri de yalan öylemektir. Özellikle bazı insanlar
olmayan şeyleri olmuş gibi göstermek suretiyle&nbs; ortalığı, toplumu daima fitne ve fesada
ürükler. Hz.Peygamber (s.a.s.) bu tür fiil ve davranışları şiddetle kınamış ve
yalan özün sahibini bu davranışından vazgeçirinceye kadar ısrar
etmiştir.&nbs; Hz.Peygamber (s.a.s.)’in en nefret ettiği şey yalan öylemekti. Bu
yüzden&nbs; Hz.Peygamber (s.a.s.),&nbs; yalan üzerine&nbs; bina edilen her şeyi
reddetmiş ve bu hususta şöyle buyurmuştur: &nbs; «
إِنَّ
الصِّدْقَ
يَهْدِى
إِلَى
الْبِرِّ ،
وَإِنَّ
الْبِرَّ

طَعَامَهُ
وَشَرَابَهُ
 “ Kim
ki, yalancı şahitliği ve onunla amel etmeyi terk etmezse, (oruçlu için) Allah’ın
onun aç ve susuz kalmasına ihtiyacı yoktur.”[12] Koğuculuk Fitnenin en yaygın
şekillerinden biri de “Nemime” denilen kovuculuktur. Bu konuda Kur’an-ı
Kerimde şöyle buyrular: #1608;لا
تُطِعْ كُلَّ
حَلَّافٍ
مَهِين
هَمَّازٍ
مَشَّاءٍ
بِنَمِيم
“(Resûlüm) Alabildiğine yemin eden, aşağılık, daima kusur arayıp kıyanan,
durmadan laf götürüp getiren, iyiliği hep engelleyen, mütecaviz,
günaha dadanmış….kimselerden hiç birine boyun eğme” (Kalem,
68/10-12) Nitekim bu konudaki hadis-i şerif de şöyeder: #65275;
يَدْخُلُ
الْجَنَّةَ
قَتَّات"ٌ “ Kattat
(iftira eden, laf götürüp getirerek fitne çikaran) Cennet’e
giremez”[13] buyurmuştur. İkiyüzlülük (Nifak) Fitne ve fesat
çikarmada “iki yüzlü” denilen insanlar da, fitney kaynaklık eden
guruba girer. Bunlar için de Hz.Peygamber şöyle buyurmuştur:
تجد من شرار
الناس يوم
القيامة عند
الله ذا
الوجهين،
الذي يأتي
هؤلاء بوجه،
وهؤلاء بوجه.
“Kiyamet günü, insanların şerilileri arasında iki yüzlülüleri bulursun;
Onlar ki, şuna gelir bir türlü söyler, diğerine gider başka türlüsöyler.”[14] İnsan bir
beşer olarak kusurdan hâli değildir. Önemli olan insanın, kusurlu olduğunun idrakinde
olması ve bir an evvel kusurunu düzelterek tevbe etmesi ve pişman olmasıdır.
Cenab-ı Hak, hatasını gizlemeye çalışan insanların hatasının ortaya çikarılmasını
istemez.Onun için Hz.Peygamber (s.a.v.), konu ile ilgili hadis-i şerifinde şöyle buyurur:
. #1608;من كان في
حاجة أخيه كان
الله في حاجته
,ومن فرج عن
مسلم كربة فرج
الله عنه بها
كربة من كرب
يوم
القيامة,ومن

بالخطبة قبل
الصلاة. فقال
رجل; يا مروان!
خالفت السنة:
أخرجت المنبر
في هذا اليوم;
ولم يكن بخرج;
وبدأت
بالخطبة قبل
الصلاة, ولم
يكن يبدأ بها;
فقال أبوسعيد:
اما هذا فقد
قضي ما
عليه سمعت
رسول الله
يقول;<من رآى
منكم منكرا &luml;;
إن استطاع أن
يغيره بيده;
فليغيره بيده;
فان لم يستطع
فباسانه.. فان
لم يستطع
فبقلبه. وذالك
أضعف الأيمان>;
Mervan bir bayram günü minberi (namazgâha) çıkarttı. Sonra bayram
namazından önce hutbe okumaya başladı. Bunun üzerine bir adam: Ey Mervân!
Sen sünnete muhalefet ettin. Bugün minberi (Mescidden namazgâha)
çıkarttı. Halbuki minber (bayram namazı için mescidden namazgâha)
çıkarılmazdı ve sen bayram namazından önce hutbeye başladın. Halbuki hutbe
bayram namazından önce okunmadı yani namazdan sonra okunurdu), dedi. Bunun
üzerine Ebu Said el- Hudri : “Bu adam kendisine düşen görevi ifa etti.
(Çünkü) ben, Resulüllah’dan işittim, buyurdu ki: “Kim
bir münkeri (dine aykırı bir şeyi) görüp de onu eliyle değiştirmeye
gücü yetiyorsa eliyle değiştirsin. Eğer gücü (buna) yetmiyorsa dili ile
değiştirsin. (Buna da) gücü yetmiyorsa kalbiyle değiştirsin ve kalp ile değiştirmek iman
(meyvesinin) in en zayıfidır.” [17] Müslümanlar arasında suizan, dedikodu ve
gıybetin yaygınlaşması sonucunda fitne-fesadın yaygınlaşması, toplumsal bir felâket
olarak kabul edilmelidir. Zira toplumu ayakta tutan en önemli dayanaklardan biri, birlik
ve beraberliktir. Bunu sağlayan en güçıü ba> ise sevgi, hak ve hukuka
saygıdır. Bu sevgi bağının ve toplumun birlik ve beraberliğinin en büyük
düşmanı fertler arasında kin ve nefretin yayılmasıdır. Kin ve nefreti
körükleyen ve bunun toplumda çoğalmasına yol açan fitnenin,
Müslümanlar için ne kadar tehlikeli olduğu, birlik ve beraberliklerinin ise ne
derece önemli olduğunu şu ayet-i kerime ne güzel ortaya koymaktadır:
وَاعْتَصِمُِا بِحَبْلِ

اللَّهِ
جَمِيعًا
وَلَا
تَفَرَّقُوا
وَاذْكُرُوا
نِعْمَةَ
اللَّهِ
عَلَيْكُمْ
إِذْ
كُنْتُمْ
أَعْدَاءً
فَأَلَّفَ
بَيْنَ
قُلُوبِكُمْ
فَأَصْبَحْت
15;مْ
بِنِعْمَتِه
16;إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ
عَلَىشَفَا
حُفْرَةٍ
مِنْ
النَّارِ
فَأَنْقَذَك
15;مْمِنْهَا
كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ
اللَّهُ
لَكُمْ
آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ
ياأَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُوا
اتَّقُوا
اللَّهَ
حَقَّ
تُقَاتِهِ
وَلَا
تَمُوتُنَّ
إِلَّا
وَأَنْتُمْ
مُسْلِمُونَ
يَاأَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُوا
اتَّقُوا

رِيحُكُمْ
وَاصْبِرُوا
إِنَّ
الَّهَ مَعَ
الصَّابِرِينَ “Allah ve Resûlü’ne itaat edin, birbirinizle
çekişmeyin. Sonra korkuya kapılırsınız da gücünüz elinizden gider. Bir de
sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir” (Enfal, 8/46) Cenab-ı
Hak bir önceki ayette bölünüp parçalanmanın
Müslümanlar için felâket olduğunu beyandan sonra, bu âyette de
onların fitneye kapılıp birbirleriyle uğraşmalarının güçlerini nasıl yok edeceğini
ortaya ifade buyurmaktadır. Güçleri kalmayınca da düşmanları
karşısında perişan olmaları kaçinilmez olacaktır. Sonuç olarak fitnenin
zararlarını şöyle özetleyebiliriz: Fitnenin çeşitliliğine göre zararları
da büyüklük veya farklılık arz eder. Tarihi süreç içinde
Müslümanlar arasında etkili olan fitneler olmuştur. Elbette bunların zarar ve etkileri de
o nispette büyük ve kalıcıdır. Meselâ İslâm tarihinde fitnenin en
önemli başlangıçç noktası kabul edilen ve Hz.Osman’ın şehid edilmesi
çerçevesinde cereyan eden üzücü olaylar o günden beri
etkisini sürdürmüştür. Bu olayları fırsat bilen İslâm düşmanları,
Müslümanları sürekli birbirlerine düşürmesini başarmıştır. Bir
ülke veya toplumda ortaya çikan fitne, çoğu zaman o ülkenin
parçalanmasına ve o toplumun da perişan veya yok olmasına sebebiyet vermiştir.
Tarih bunun ibret verici örnekleriyle doludur. Küçük bir topluluk ve hatta bir
aile içerisinde vuku bulan fitne, genellikle o topluluk veya ailenin dağılmasına yol
açabilmiş, hem dünya hem de âhiret hayatlarını mahvetmiştir. Onun için
Kur’an-ı Kerim’de :
 وَالْفِتْنَةُ
أَكْبَرُ
مِنَ
الْقَتْل" , "
وَالْفِتْنَةُ الْقَتْل" Fitne
öldürmekten daha şiddetli,büyük bir suçtur.” denmiştir.
(Bakara, 2/191,217).
Dolayısıyla Müslüman, daima fitneden kaçinmalıdır. Fitneden
kaçinilmek için mutlaka yukarıda söyledığımız ve fitnenin kaynağını teşkil eden fil
ve davranışlardan sakınmalıdır. Aksi takdirde gittikçe çig gibi büyüyen
fitne, suçlu-suçsuz her şeyi ve herkesi yutabilir. Görüldüğü gibi
gibi bu hadis-i şerifte, Müslüman hakkında hüsn-i zan beslemenin önemi
müminin,mal ve canının korunması gereği ile birlikte dile getirildiği gibi, aynı zamanda bunun
Kâbe’ye dahi gösterilmesi gereken saygıdan daha üstün tutulduğu ifade edilmiştir.Hz. Peygamber, böyelce bütün
müslümanları Kâbe’ye saygı gösterirken aynı
Kâbe’ye yönelen diğer müslüman kardeşleri hakkında
kötüzanda bulunmamaları konusunda uyardmaktadır. Zira Kâbe’nin

temsil ettiği kible birliğinin en nemli gayelerinden biri de mslimanların birlik ve beraberliklerinin sağlamasıdır. Su-i zan ve benzeri davranışların sonucu ise mslimanların birlik ve beraberliklerinin bozulmasıdır. Bu da Kâbenin hikmet-i vücuduna aykırıdır.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler